

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

مدرسه علمیه حضرت خدیجه (سلام الله علیها) شهرستان تهران

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

فهم و تدبر در قرآن، عوامل و موانع آن

استاد راهنما

سرکار خانم معصومه ایمانی

استاد داور

.....

پژوهشگر

مهناز ملکی صیدآبادی

پاییز ۹۶

رسالة

تحمید

حمد و ثنا مخصوص خداست که هستی او اول است بی آنکه آن را اول و ابتدایی باشد و آخر است بی آنکه آن را آخر و انتهایی باشد، آن ذاتی که

دیده می بینندگان از دیدنش قاصر است و فهم و اندیشه می توصیف کنندگان از وصفش عاجز است. و ستایش خدای متعال را، آن ستایش و حمدی که

مقرب ترین فرشتگان او و بهترین خلق او بر ذات پاکش کنند.

تقدیم :-

پیشگاه حضرت ولی عصر (عج)، باشد که مورد قبول واقع شود.

و نیز به نظر آن حضرت، به این امید که گامی در جهت رشد و شکوفایی آنها باشد.

تقدیر و تشکر

سپاس خداوند متعال را که به ما نعمت علم ارزانی داشت تا انشا الله بعل به آن بتوانیم به سوی او تقرب جویم و به کمال برسیم و در رکعذر علم آموزی اساتیدی را نصیب من نمود

که نه تنها با علشان بلکه با علشان الکلونی در حرکت به سوی کمال برای من بودند.

و با ابراز تشکر و قدردانی از زحمات همه اساتیدی که در مسیر علم آموزی مرا یاری بخشیدند و همچنین عرض تشکر از دوستانی که بایان نکاتی مفید نقش موثری در تبیین این تحقیق

داشتند.

و سرانجام از زحمات پدر و مادر بزرگوارم که همه ی وجودم مدیون تلاش های آنهاست که با تحمل سختی ها و گذشت خود، فضای مناسبی برای نگارش این تحقیق فراهم نمودند، تشکر

نمایم.

۳۲. طریحی، فخرالدین بن محمد، ج ۶، مجمع البحرین، تهران، کتابفروشی اسلامی، ۱۳۷۵،
۳۳. طنطاوی بن جوهری، الجواهر فی تفسیر القرآن الکریم، بیروت، دارالکتب العلمیه، بی تا
۳۴. طوسی، خواجه نصیر الدین، تعدیل المعیار فی نقد تنزیل الافکار، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۸۵ ش ۴.
۳۵. عابدینی مطلق، کاظم، نهج الفصاحه، قم، فراگفت، ۱۳۸۶
۳۶. العسکری ابوهلال، معجم الفروق اللغویه، ج ۱، قم، انتشارات اسلامی، ۱۴۱۲ ق،
۳۷. العک، خالد عبدالرحمن، اصول التفسیر و قواعد، ج ۲، بیروت، دارالنفائس، ۱۴۰۶
۳۸. عکبری بغدادی، محمد بن محمد بن نعمان، امالی شیخ مفید، مترجم، حسین استاد ولی، مشهد، آستان قدس رضوی، بنیاد پژوهش‌های اسلامی، ۱۳۶۴
۳۹. غزالی، محمد بن محمد، احیاء علوم الدین، بی جا، ۱۹۹۶ م
۴۰. فخر رازی، محمد بن عمر، تفسیر کبیر، ج ۲۰، چاپ ایران، قم، ۱۴۲۰، ه. ق،
۴۱. فراهیدی، خلیل بن احمد عمر بن، تمیم، ابو عبدالرحمن، العین، ج ۴، قم، دارالحجره، ۱۴۰۹، ص ۶۱؛ انتشارات هجرت، قم، چاپ دوم، ۱۴۱۰ ق.
۴۲. فیروزآبادی، محمد بن یعقوب، القاموس المحیط، ج ۴، بیروت، لبنان، بی تا
۴۳. فیض کاشانی، محمد، تفسیر صافی، بیروت، بی تا
۴۴. فیومی، احمد بن محمد، مصباح المنیر، قم، دار الهجره، ۱۴۱۴ ق
۴۵. قرشی، علی اکبر، تفسیر أحسن الحدیث، ج ۴، بنیاد بعثت، تهران، ۱۳۷۷ ش،
۴۶. قمی، عباس، مفاتیح الجنان، قم، اسلامی، ص ۳۲۷، فرازی از دعای «ابو حمزه ثمالی
۴۷. کاشفی سبزواری، حسین، جواهر التفسیر، تهران، دفتر نشر میراث مکتوب، بی تا
۴۸. کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، ج ۱، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۸ ق،
۴۹. مجلسی محمدباقر، مرآة العقول، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۰
۵۰. بحار الانوار، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۲
۵۱. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، ج ۸، قم، دارالحدیث، ۱۳۸۵

۵۲. مصطفوی تبریزی، حسن، التحقيق في كلمات القرآن الكريم، ج ۹، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۵،
۵۳. منسوب به جعفر بن محمد (ع)، امام ششم، شرح مصباح الشریعة، مترجم ، حسن مصطفوی، ، تهران، چاپ اول، ۱۳۷۷
۵۴. موسوی خمینی، روح الله ، انوار الهدایة فی التعلیقة علی الکفایة، ج ۱، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، قم، ۱۳۷۲
۵۵.، آداب الصلاة، چ دوم، تهران، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۷۸
۵۶. نوری ، حسین بن محمد تقی، مستدرک الوسائل، ج ۴ ، بیروت: موسسه آل بیت، ۱۴۰۸ ق

منابع فارسی

۱. ابن بابویه، محمد بن علی، معانی الأخبار، مصحح علی اکبر غفاری، مترجم محمدی شاهرودی عبدالعلی، دارالکتب اسلامیة، تهران، ۱۳۷۷
۲. اکبری ، محمد تقی، فرهنگ اصطلاحات علوم و تمدن اسلامی، بی جا، بی تا.
۳. بازرگان، عبدالعلی، متدلوژی تدبر در قرآن، تهران شرکت سهامی انتشار، ۱۳۷۴
۴. بستانی، فوادفرام ، فرهنگ ابجدی، رضا مهیار، تهران، ۱۳۷۶،
۵. بهشتی، محمدحسین، روش برداشت از قرآن، نشر هادی، بی تا
۶. جوادی آملی، عبد الله، تفسیر موضوعی قرآن کریم (قرآن در قرآن)، قم، مرکز نشر اسوه، ۱۳۷۸ ش
۷. تسنیم (تفسیر قرآن کریم)، مرکز نشر اسراء، ۱۳۷۸ ش

۸. حسینی دشتی، مصطفی، معارف و معاریف قرآن، ج ۴، تهران، موسسه فرهنگی آرایه، ۱۳۸۵، ص ۵۶۳
۹. خوانساری، محمد جمال، شرح بر غرر الحکم و درر الکلم، ج ۲، چاپ چهارم، دانشگاه تهران، ۱۳۶۶ش
۱۰. خولی، امین، مقاله تفسیر در دائره المعارف اسلامی، علی محمدی، علی، کتاب کاه دین، تهران، ۱۳۹۰
۱۱. دلشاد تهرانی، مصطفی، سیری در تربیت اسلامی
۱۲. دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، تهران، دانشگاه تهران، موسسه لغت نامه دهخدا، ۱۳۷۷،
۱۳. روح الله رضایی، موانع فهم قرآن، پژوهشکده باقرالعلوم، ۲۴ آبان ۱۳۹۳
۱۴. زارعی، حبیب الله، مقاله قواعد فهم قرآن، فصلنامه معرفت، شماره ۲۴
۱۵. سبحانی، جعفر، سخنرانی‌های اولین کنفرانس دارالقرآن، قم
۱۶. سلمان زاده، جواد، قرآن کتاب هدایت از دیدگاه امام خمینی، معاونت پژوهشی موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، اول، تهران، ۱۳۷۵ش
۱۷. سورآبادی، عتیق بن محمد، تفسیر التفاسیر، مترجم: علی اکبر سعیدی سیرجانی، تهران، طلوس، ۱۳۷۸
۱۸. صبوحي طسوجی، علی، نقش تدبیر در ترویج و گسترش فرهنگ قرآنی، اداره فعالیت‌های قرآنی دانشگاه صنعتی قم، مقاله، دوشنبه بیست و ششم فروردین ۱۳۹۲
۱۹. صدر، محمد باقر، سنتهای تاریخ در قرآن، ترجمه سید جمال موسوی، تهران، انتشارات روزبه، بی تا
۲۰. صفوی، محمدرضا، ترجمه قرآن بر اساس المیزان، قم: دفتر نشر معارف، ۱۳۸۵

۲۱. صلیبا، جمیل ، صانعی دره بیدی، منوچهر، فرهنگ فلسفی، انتشارات حکمت، تهران، ۱۳۶۶ش.

۲۲. عزیزی، غلا معلی، نگاهی به آسیب‌های فهم قرآن، پژوهشگاه باقرالعلوم، ۱۹مهر ۱۳۸۹

۲۳..... آسیب‌های فهم قرآن، ماهنامه معرفت، ۱۴ بهمن، ۱۳۸۹، ش ۲۶

۲۴. علی الصغیر، محمدحسین، خاورشناسان و پژوهش‌های قرآنی، ترجمه شریف، تهران، مطلع‌الفجر

۲۵. عمران، روح الله محمد علی نژاد . «تدبر در فهم قرآن»، دوره ۶، شماره ۲۰، پاییز ۱۳۹۴

۲۶. عمید، حسن ، فرهنگ فارسی عمید، تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۳

۲۷. فصلنامه پژوهش‌های قرآنی، مقاله «بازکاوری تدبر در قرآن» ش ۴۹ - ۵۰

۲۸. قرشی بنابی، علی اکبر ، قاموس قرآن، ج ۲، چ ۸، تهران، دارالکتب اسلامیه، ۱۳۷۸

۲۹. قرضاوی، یوسف، قرآن منشور زندگی، مترجم: سلیمی، عبدالعزیز، تهران، نشر احسان، ۱۳۸۲ش

۳۰. کانون قرآن و عترت ، نگاهی اجمالی به تدبر در قرآن، ویرایش سوم ۱۳۸۷

۳۱. کانون قرآن و عترت، ، منزلت تدبر در قرآن در نظام معرفت دینی از دیدگاه علامه طباطبایی و شاگردان، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه تهران ، ویرایش سوم ۸۷/۱۲/۷

۳۲. مصباح، محمدتقی، قرآن‌شناسی، تحقیق و نگارش محمود رجبی، ج ۱، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، قم، ۱۳۸۰

۳۳. مطهری، مرتضی، آشنایی با علوم اسلامی، قم، صدرا، ۱۳۸۸

۳۴. مطهری، مرتضی، سیری در نهج البلاغه،

۳۵. مظفر، محمدرضا، المنطق، چ دوازدهم، ترجمه علی شیروانی، قم، دارالعلم، ۱۳۸۲

۳۶. مکارم شیرازی، ناصر، پیام قرآن، ج ۱، چ ۶، تهران، دارالکتب اسلامیه، ۱۳۷۷ ه.ش

۳۷. مکارم شیرازی، ناصر و دیگران، تفسیر نمونه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۵ ش،

ج ۴

۳۸. موسوی خمینی، روح الله، صحیفه نور، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی،

۳۹. مؤدّب، رضا، مبانی تفسیر قرآن، قم، ۱۳۹۰

۴۰. نقی پور، ولی الله، پژوهشی پیرامون تدبیر در قرآن، تهران، اسوه، ۱۳۸۱